

Aad Bouman Kweken van aquariumplanten

*Bij iedere bijeenkomst van de WAP neemt Aad Bouman zijn diaprojector mee. Meestal voor niets. Bijna niemand neemt immers nog dia's mee. CD-Roms, memory sticks, dat wel, de WAP is digitaal geworden. We projecteren niet meer, maar 'beamen'. Maar nu had hij zelf voor een slede vol dia's gezorgd. Ouderwets: projector op de koffer, twee boeken onder de voorpootjes en meer pixels dan de beste beamer ooit kan leveren. Waren het ook ouderwetse dia's? Aad had blijkbaar zijn bijdrage aan WAP-krant 89 (mei 1994) nagelezen. De onderwerpen waren nu bijna allemaal nieuw, alleen wat *Nymphaea lotus* betreft was er enige overlap. De titel van het artikel konden we na bijna vijftien jaar gerust nog een keer gebruiken.*

Jonge plantjes aan de moederplant

Als voorbeeld wordt getoond hoe aan het uiteinde van bladeren van *Aponogeton undulatus* jonge plantjes verschijnen. Als je de jonge plantjes er lang aan laat zitten en dan pas poot, redden ze het bijna allemaal. Het is blijkbaar belangrijk om voeding van de moederplant op te nemen.

Dat geldt heel duidelijk ook voor *Nymphaea micrantha*. Hier groeien de jonge plantjes op het blad, bij de aanhechting van de bladsteel. Alle plantjes die van het blad afgehaald werden, redden het niet. De methode bleek om het 'moederblad' samen met het jonge plantje aan het oppervlak te laten drijven. (Als tussendoortje zagen we even de bloem van *N. micrantha*: wit met een geel hart. Zo kan het natuurlijk ook, via geslachtelijke vermeerdering. Maar daar ging het nu even niet om).

Bij *N. x daubenyana* ontstaan op dezelfde manier als bij *N. micrantha* jonge plantjes op het blad. Die moeten op dezelfde manier opgekweekt worden: het moederblad vergaat maar is voeding voor het nieuwe plantje. Ook deze plant bloeit, maar is steriel. We zijn dus aangewezen op vegetatieve vermeerdering, maar op die manier wordt de fijne kleurschakering van de bladeren wel volledig behouden.

Parapluplantje – *Eleocharis vivipara*

Voor het kweken van dit plantje is alleen een schaar nodig. Het 'geschoren' bosje groeit gewoon door en alles wat je inplant begint te groeien. Aad heeft dit plantje ook met veel plezier in de vijver gekweekt (het is afkomstig uit het zuiden van de VS). Tot groot genoegen van de merels, die er nestmateriaal uit scheurden.

Twee *Nymphaea*'s

Kort komt de heldergroene *N. glandulifera* op het scherm. Deze vormt zo snel uitlopers dat een andere manier van vermeerdering niet nodig is. Binnen korte tijd lukt het om flinke groepen, zelfs in straatvorm, te kweken. [Van deze plant hebben we bij een vorige gelegenheid weleens gezien hoe dol appelslakken op het zaad ervan zijn. Aad vertelt nu hetzelfde voor *Ottelia ulvifolia*. Hij maakte het ook wel bont: een bak met driehonderd appelslakken.]

Van *N. lotus* laat Aad zien hoeveel planten van een knol gehaald kunnen worden, als je hem tenminste een tijdje laat drijven. Pas na twee jaar hadden de nieuwe plantjes zelf ook weer een knolletje. Aad heeft *N. lotus* ook wel via zaad gekweekt. De plant bloeit twee nachten. De eerste nacht is de bloem geel, maar de tweede nacht zitten er al bruine punten aan de bloemblaadjes. De bestuiving is geen probleem, maar de zaadvorming lukt niet altijd. Het blijkt belangrijk om te wachten tot de plant zelf de bloem onder water trekt. Dan is de zaadvorming goed, en het zaad ontkiemt ook.

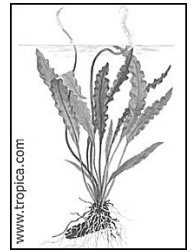
We zagen bakken vol jonge planten (watertemperatuur ca. 20°C). Hij kon ze nooit allemaal genoeg ruimte geven. En als je ze niet verspeent, gaan ze zeker te gronde. De typische lotus bladvorm wordt pas na een lange tijd zichtbaar.

Uit de kweek uit zaad kwamen drie rode exemplaren tevoorschijn. Vreemd genoeg hebben die nooit gebloeid. Wel kwamen er knollen en veel uitlopers.

Bij de vroeger bekende 'Poolse lotus' heeft hij nooit knollen gezien; er vormden zich alleen uitlopers.

Aponogeton crispus (illustratie van de website van kweker Tropica)

Planten met mooie bruine bladeren werden gekweekt via zaad. De bloeistengel prikt door het wateroppervlak, verliest zijn omhulsel (spatha) en dan moet de bestuiving tot stand gebracht worden. Aad deed dat door de bloeiaar kort onder te duwen. Het stuifmeel drijft dan op het water en komt op de stempels terecht als de aar weer omhoog getrokken wordt. Hij deed dat drie keer per week, want de bloemen langs de aar komen niet tegelijkertijd uit. Hij liet foto's zien van aren met slechts hier en daar wat zaad: "zekeer vergeten om een paar keer te bestuiven!" Hij herinnert zich dat vissen de zaden graag lusten. Oppassen dus, want de planten waren goed te verkopen. De inkomsten ervan waren hoog nodig om 49 TL-buizen boven 17 aquaria een redelijke tijd per dag te kunnen laten branden.

Guirlandeplanten

Guirlandes (bijvoorbeeld *Utricularia*) die langs het oppervlak liggen, vormen niet veel zijscheuten. Maar als je de stengels in stukjes knipt en laat drijven, zullen bijna alle stukken zelfstandige planten vormen.

Aponogeton rigidifolius

Een van de meest wonderbaarlijkste vermenigvuldigingen die Aad ooit gezien heeft. Toen de wirwar van planten ontward was, bleken er 56 nieuwe planten aan de wortelstok

Eindhoven, oktober 2009

Red. Tom

© Werkgroep Aquatische Planten 2009